

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 41674-01-25

לפני: כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט חאלד כבוב

המערער: עית מחמד אלעבדאללה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 4.12.2024 בתפ"ח 4824-03-23 שניתן על ידי כבוד השופטים סאאב דבור, רננה גלפז מוקדי ועינב גולומב

תאריך ישיבה: כ"ג בטבת התשפ"ו (12 ינואר 2026)

בשם המערער: עו"ד נאיל זחאלקה

בשם המשיבה: עו"ד אושרת פטל-רוזנברג

פסק-דין

השופט עופר גרוסקופף:

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופטים סאאב דבור, רננה גלפז מוקדי ועינב גולומב) מיום 4.12.2024 בתפ"ח 4824-03-23, במסגרתו נגזרו על המערער, אזרח ותושב סוריה, 7.5 שנות מאסר בפועל (לצד ענישה נלווית). זאת בגין עבירת ריגול ועבירות לפי חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016 (להלן: חוק המאבק בטרור).

תמצית כתב האישום המתוקן

1. ביום 7.7.2024 הורשע המערער לפי הודאתו בכתב אישום מתוקן (להלן: כתב האישום), וזאת במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמות לעניין העונש. לפי האמור בכתב האישום, המערער הוא אזרח סורי שהתגורר בכפר תל אל אצבח בסוריה. במועד מסוים בין שנת 2019-2020 נענה המערער להצעת גיסו, עבד אל רחמאן, לאסוף מודיעין עבור "בטחון המדינה הסורי" – גוף סורי לאיסוף מודיעין (להלן, בהתאמה: עבד ו-בטחון המדינה הסורי). בהתאם לכך, נפגש המערער עם אדם המכונה "אבו עלי", אשר הציג את עצמו כאחד ממפקדי בטחון המדינה הסורי (להלן: אבו עלי). בפגישה ביניהם, הסכימו השניים כי המערער יאסוף מידע על הנעשה בגדר הגבול בין סוריה לישראל, ובפרט על תנועת כוחות צה"ל באזור, בתמורה לתשלום משכורת חודשית ולקבלת תעודה מטעם

בטחון המדינה הסורי. במהלך תקופת הפעלתו, המערער תצפת באופן שיטתי על פעילות כוחות צה"ל יחד עם עבד (ולפרקים, גם עם אדם נוסף), ותיעד את המידע שאסף בדו"חות שכתב. בהמשך השתמשו המערער ועבד במצלמה שמסר להם אבו עלי לצלם את תנועת הכוחות, והעבירו לו את כרטיס הזיכרון.

2. בחלוף כשבעה עד שמונה חודשים מתחילת פעילותו של המערער, נודע לו כי אבו עלי אינו בכיר בביטחון המדינה הסורי, אלא פעיל בארגון חיזבאללה (המוכר כארגון טרור לפי חוק המאבק בטרור). למרות זאת, המשיך המערער לפעול במתכונת שתוארה, ובמהלך שנת 2020 אף אסף עם עבד מידע על נקודה נוספת בגדר הגבול שבה גילה אבו עלי עניין. כשנה וחצי לאחר מכן, ביום 21.5.2022, נהרג עבד כתוצאה מפיצוץ. לבקשת אבו עלי, צילם המערער את זירת הפיצוץ, העביר לידי אבו עלי את הממצאים, וקיבל ממנו משכורת וכן סכום של 500,000 לירה סורית עבור אחות המערער, אלמנתו של עבד. מאוחר יותר, החל מחודש ספטמבר 2022, חידש המערער את פעילות איסוף המידע עבור עבד, וקיבל תמורתה משכורת חודשית בסך 180,000 לירות סוריות, וכן סכום זהה עבור משפחתו של עבד (בהמשך קיבל המערער סכום נוסף, על סך 4.5 מיליון לירות סוריות כדי להעביר למשפחתו של עבד). בשלהי שנת 2022 ביקש אבו עלי מהמערער לתעד נקודה נוספת בגדר הגבול בה הביע החיזבאללה עניין, והמערער עשה כן. ביום 27.1.2023, נעצר המערער בשעות הערב, על ידי מארב של כוחות צה"ל, וזאת לאחר שנכנס לשטח מדינת ישראל.

הערה: שער החליפין של הלירה הסורית עבר פחות חריף בשנים האחרונות. על מנת לתת מושג ביחס למשמעות הכספית של התקבולים יצוין כי בסוף שנת 2022 דולר אחד היה שווה 7,150 לירות סוריות, פי שניים משער החליפין בשנה לפני כן. הסכומים שקיבל המערער הם איפוא בהיקפים צנועים למדי, השקולים לעשרות דולרים, ולעיתים, מאות דולרים.

3. בגין מעשים אלה הורשע המערער על פי הודאתו בעבירה של ריגול, לפי סעיף 112(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ובעבירות של חברות בארגון טרור ואיסור פעולה ברכוש למטרות טרור, לפי סעיפים 22(ב) ו-31(א) לחוק המאבק בטרור.

עיקרי גזר דינו של בית המשפט קמא

4. ביום 4.12.2024, ניתן גזר דינו של בית המשפט קמא (להלן: גזר הדין). תחילה, נקבע כי יש לבחון את מעשי המערער כאירוע עברייני אחד, לנוכח הקשר הענייני ההדוק

הגלום במעשיו. בהמשך, עמד בית המשפט קמא על חומרת העבירות בהן הורשע המערער, העשויות לפגוע באורח ממשי בביטחון המדינה ובשלום אזרחיה. עוד עמד על חלקן המשמעותי של המערער באיסוף המידע ועל אופייה השיטתי והמתמשך של פעילותו. מנגד, בית המשפט התחשב בכך שהמערער לא היה חלק מהדרגה הבכירה בהתארגנות, וכי הוא פעל בהיעדר תחכום, תוך שימוש באמצעים גלויים על מנת לאסוף מידע על אזור הגבול, וזאת בעיקרו של דבר משטח סוריה ולא משטח ישראל. בית המשפט הוסיף כי המערער לא פעל ממניע אידיאולוגי, וכן כי, בתחילה, סבר המערער שמפעילו משתייך לגוף מודיעין במדינתו – סוריה. נוכח האמור, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת – קבע בית המשפט קמא כי מתחם העונש ההולם למעשי המערער הוא בין 6 ל-10 שנות מאסר בפועל.

5. בקביעת העונש בגדרי המתחם, זקף בית המשפט קמא לזכות המערער את הודאתו בביצוע המעשים; את מעצרו הממושך מאחורי סורג ובריח, שבמהלכו לא היה יכול המערער לקיים קשר עם משפחתו בסוריה; ואת היעדרו של עבר פלילי לחובתו (ככל הידוע). למרות זאת, ומאחר שמצא כי בעבירות בהן הורשע המערער יש לתת משקל בכורה לשיקולי הרתעת הרבים והיחיד, קבע את עונשו ברף הבינוני-נמוך של המתחם. לנוכח האמור, נגזר על המערער עונש של 7.5 שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו) ו-12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור בתוך 3 שנים עבירה מהעבירות בהן הורשע.

מכאן הערעור שלפנינו.

תמצית טענות הצדדים בערעור

6. בערעור טוען המערער כי שגה בית המשפט קמא הן בקביעת מתחם העונש ההולם למעשיו, והן בקביעת עונשו בגדריו, באופן שמחמיר עימו יתר על המידה. אשר לקביעת גבולות המתחם, נטען כי בית המשפט סטה ממדיניות הענישה הנוהגת, ולא נתן משקל מספק לשורת נסיבות מקלות, ובכללן, היות המערער אזרח סורי שביצע את כלל מעשי הריגול משטח סוריה, להבדיל מאזרח מדינת ישראל המרגל עבור האויב, ואת העובדה כי בתחילה סבר המערער שהוא פועל עבור ביטחון המדינה הסורי. כן טוען המערער כי פוטנציאל הנזק של מעשיו, שנעשו באופן גלוי וללא תחכום, הוא נמוך; וכי הוא לא פעל על רקע אידיאולוגי אלא מתוך מניע כלכלי. זאת ועוד, המערער סבור כי בית המשפט קמא שגה כשלא קבע את עונשו בתחתית המתחם. זאת, לדברי המערער, מאחר שיש להקנות לשיקולי הרתעה בעניינו משקל נמוך, ועקב נסיבותיו האישיות המקלות.

7. מנגד, לטענת המשיבה, אין מקום להתערב בגזר דינו של בית המשפט קמא. זאת, מאחר שהעונש שנגזר על המערער ראוי והולם את נסיבות המקרה, ומכל מקום אינו סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת. במסגרת זו, טוענת המשיבה כי מעשי המערער בוצעו במשך 3 שנים באופן שיטתי, ולפיכך עונשו העומד על מחצית מהעונש המרבי הקבוע לצד עבירת הריגול, וזאת הגם שהורשע בשתי עבירות נוספות, הולם את חומרת מעשיו. בנוסף, נטען כי בעת האחרונה, הוחמרה מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות ביטחוניות, והחמרה זו חלה גם ביחס לאזרחי מדינה זרה (אף אם חומרת הענישה ביחס לאזרחי ישראל גבוהה יותר). לבסוף, אשר לקביעת עונשו של המערער בגדרי המתחם, סומכת המשיבה ידיה על קביעת בית המשפט קמא, לפיה יש לתת מעמד בכורה לשיקולי ההרתעה בעבירות מסוג זה.

דיון והכרעה

8. אקדים אחרית לראשית ואומר כי לאחר שעיינתי בנימוקי הערעור, ושמעתי את טענות הצדדים בעל פה – הגעתי למסקנה כי יש לקבל את הערעור, וכך אמליץ לחבריי שנעשה.

9. כידוע, אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בגזר הדין של הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם נפלה טעות מהותית או סטייה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת או הראויה בנסיבות העניין (ראו מיני רבים: ע"פ 545/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (3.5.2021); עפ"ג 34074-12-24 עטאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (11.6.2025); ע"פ 288/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (18.12.2025)). סבורני כי המקרה שלפנינו נמנה עם אותם מקרים חריגים אלו, וזאת מכיוון שגזר דינו של בית המשפט קמא חורג באופן ניכר ממדיניות הענישה הראויה בנסיבות העניין. הטעם המרכזי ביסוד הדבר, נעוץ בכך שבית המשפט קמא לא נתן משקל ממשי לעובדה שהמערער הוא אזרח ותושב סוריה, אשר ביצע את המעשים המיוחסים לו משטח מדינתו. אפרט את הדברים להלן.

10. עבירות הביטחון הקבועות בפרק ז' לחוק העונשין, ובפרט עבירות הקבועות בסימן ד' לפרק זה (להלן: עבירות הריגול) נועדו למנוע פגיעה בכמה מהערכים המוגנים החשובים ביותר בנמצא, ובראשם ביטחון המדינה ושלום אזרחיה. לצד זאת, מרבית עבירות אלו שומרות על ערך מוגן נוסף שעניינו הפרת חובת נאמנות כלפי המדינה באמצעות הצטרפות אל מבקשי רעתה. אכן, "עבירות ביטחון חמורות הן יהא מבצען אשר

יהא, אך הן חמורות פי כמה כאשר מבצעה נמנים עם אזרחי המדינה ותושביה החוברים אל הגרועים שבאויבי המדינה" (ע"פ 7314/04 אבו קישק נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.5.2006) (להלן: עניין אבו קישק)). בחלק מהעבירות בפרק ז' לחוק, הערך המוגן של שמירה על חובת הנאמנות למדינה, מתנה את תחולת העבירה בעושה בעל ייחוד מסוים. כך, לדוגמה, עבירות לפי סעיפים 122 ו-101 לחוק חלות, בהתאמה, רק על מי שהוא אזרח המדינה או על כל אדם "החייב בנאמנות למדינת ישראל" (השוו: ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך א 686-687 (1984) (להלן: פלר)). ביחס למספר עבירות אחרות, הוא מגביל את תחולתן הטריטוריאלית, כך שבמקרה שהעבירה בוצעה מחוץ לשטח ישראל היא תחול רק אם הנאשם הוא אזרח או תושב המדינה או מי שחב חובת נאמנות כלפיה מסיבה אחרת (סעיף 131 לחוק; ראו בעניין זה: פלר, בעמ' 276).

11. דומה כי עבירות הריגול אינן מוגבלות בהכרח באופן זה, והן חלות גם על מעשים שבוצעו מחוץ לשטח המדינה, אף אם הנאשם הוא אזרח זר ואינו חב חובת נאמנות למדינה (ראו והשוו: ע"פ 6306/12 מהרה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (23.02.2014)). ברי כי גם מעשי ריגול כאלה עשויים לפגוע פגיעה ממשית בביטחון המדינה, בפרט נוכח התקדמות הטכנולוגיה, המאפשרת איסוף מידע רגיש מרחוק, ללא שהות פיזית בגבולות ישראל (ראו והשוו: בג"ץ Taub Center for Israel 5783/20 Studies at New York University נ' ארכיון המדינה, פסקה 10 (10.2.2022); ע"פ 3766/24 מדינת ישראל נ' פלונית, פסקה 57 לפסק הדין של השופט יוסף אלרון (26.3.2025) (להלן: עניין פלונית)). המציאות הביטחונית מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", והאיומים הנשקפים על ישראל מזירות רבות – חלקן בסמוך לגבולותינו וחלקן רחוקות יותר – מדגישים עוד יותר את הצורך בפרשנות מרחיבה של עבירות הריגול, על מנת להתמודד עם מגוון הסכנות העשויות להתעורר לביטחון המדינה.

12. עם זאת, עצם תחולתן של העבירות על נאשמים שאינם אזרחי או תושבי ישראל אינה מובילה למסקנה כי מדיניות הענישה ביחס אליהן תהיה בהכרח זהה לזו של אזרחי או תושבי המדינה, שהרי במקרה הראשון לא מופרת חובת נאמנות כלפי מדינת ישראל, ומשכך אחד מהערכים המוגנים שבהם עוסקת העבירה אינו נפגע (להרחבה, ראו: יפה זילברשץ "נאמנות למדינה" ספר יצחק זמיר 528-529 (יואב דותן ואריאל בנדור עורכים, תשס"ה); שחר אלדר "ערך האמון והמשפט הפלילי בישראל" חובות אמון בדין הישראלי 215, 225-226 (רות פלאטו-שנער ויהושע שגב עורכים) (2016)). דומה כי בנקודה זו אף אין מחלוקת בין הצדדים (ראו פרוטוקול הדיון בערעור מיום 12.1.2026, עמ' 7, ש' 39-37; עמ' 12, ש' 21; עמ' 13, ש' 7-8).

13. למעשה, בגזירת דינם של נידונים שהורשעו בעבירות ריגול, שבו בתי המשפט והדגישו את ההבחנה בין מעשיהם של "מרגלים מבית" ל-"מרגלים מחוץ" – הבחנה המצדיקה החמרה ממשית בענישתם של נאשמים מהסוג הראשון (ע"פ 10680/04 מדינת ישראל נ' כנעאנה, פסקה 7 (10.11.2005); עניין אבו קישק, בפסקה 5; ע"פ 3694/04 גרבוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.7.2007); ע"פ 1803/08 שמיר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (9.3.2009); ע"פ 3417/10 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 8 (31.1.2011). כך גם בפסיקת בתי המשפט המחוזיים: ת"פ (מחוזי חי') 408/00 מדינת ישראל נ' עבד אל ראזק, עמ' 7-6 (13.6.2001) (הנשיא מיכה לינדנשטראוס והשופטים סלים ג'ובראן ומנחם נאמן) (ערעור נדחה במסגרת ע"פ 5993/01; ת"פ (מחוזי חי') 477/02 מדינת ישראל נ' וארדה, עמ' 3 (23.9.2004) (סגן הנשיא חיים פיזם והשופטים, אריה רזי ואילן שיף) (ערעור נדחה במסגרת ע"פ 10145/04; תפ"ח (מרכז) 1625-08-08 מדינת ישראל נ' קשקוש, עמ' 12 (7.1.2009) (סגן הנשיא אברהם טל והשופטים מנחם פינקלשטיין ואחיקם סטולר); תפ"ח (מחוזי ב"ש) 3767-03-15 מדינת ישראל נ' פרץ, פסקה 106 (17.11.2020) (סגן הנשיא נתן זלוצ'ובר והשופטים יעל רז-לוי ושלמה פרידלנדר) (ערעור על גזר הדין התקבל בחלקו, תוך אשרור מדיניות הענישה שבפסק הדין, במסגרת ע"פ 9165/20)). בהקשר זה הודגש כי חובת הנאמנות אינה חלה רק על מי שהוא אזרח או תושב ישראל, והיא עשויה להיות רלוונטית, אף אם במידות משתנות, לקבוצות נוספות, כגון מי שקיבל מעמד קבע, היתר כניסה לישראל או רישיון לסחור בשטחה (ראו, לדוגמה: תפ"ח (מחוזי תל אביב-יפו) 1197/01 מדינת ישראל נ' מרק, פסקה 7 (21.1.2002) (השופטים שרה סירוטה, אברהם טל ועמירם בנימיני); ת"פ (מחוזי ב"ש) 56214-10-15 מדינת ישראל נ' פלוני, עמ' 9 (10.11.2016) (השופט אריאל חזק)).

14. חרף השוני המבחין בין מקרים אלו, בגזר הדין לא ניתן משקל ממשי לעובדה כי המערער הוא אזרח ותושב סוריה שביצע את העבירות בהן הורשע משטחה. משכך, בחינת הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה וההשוואה למדיניות הענישה הנוהגת בהליכים אחרים נעשתה מבלי להידרש לעניין זה.

למעשה, כל שקבע בהקשר זה בית המשפט קמא הוא כי יש להתחשב לקולא, בעובדה שהעבירות "בוצעו בעיקרן משטח סוריה ולא בתוך מדינת ישראל" (פסקה 24 לגזר הדין. ההדגשה הוספה). ואולם, על פי עובדות כתב האישום בהן הודה המערער, הוא לא ביצע את מעשי הריגול המיוחסים לו, אף לא מקצתם, משטח ישראל (יצוין כי בתחילה הוגש כתב אישום נגד המערער המייחס לו גם עבירות הסתננות, אך עבירה זו הוסרה מכתב האישום בו הודה והורשע המערער). כל שנאמר בכתב האישום בעניין זה הוא כי המערער

נעצר ביום 27.1.2023 ע"י מארב של כוחות צה"ל, לאחר שנכנס לשטח ישראל. ודוק, כתב אישום בו הודה נאשם במסגרת הסדר טיעון, משקף את הסכמות הצדדים – וככלל, אין מקום להתחשב בעובדות שלא הוזכרו בו, במסגרת גזר הדין (ראו והשוו בעניין זה: ע"פ 4907/11 מרעי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (14.11.2012); ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מדינת ישראל, פסקאות 22-28 (14.10.2014) (להלן: עניין ח'טיב)). לפיכך, בהיעדר נסיבות כאמור שעשויות לבסס כל קשר בין המערער לישראל, הרי שהאשם הגלום במעשיו, כמו גם מידת הפגיעה בערכים המוגנים ביסוד העבירה – פחותים (כנדרש לבחון בהתאם לסעיף 40ג ו-40ט לחוק).

15. בהמשך לכך, מדיניות הענישה שעליה הסתמך בית המשפט אינה הולמת את נסיבות המקרה. המקרים אותם סקר בית המשפט קמא בגזר דינו עוסקים, ברובם, בנאשמים שהיו אזרחי המדינה או תושביה, ולמצער חבו לה חובת נאמנות מכוח העובדה שקיבלו היתר להיכנס לשטחה (ראו את המקרים המוזכרים בסעיפים 26-28 לגזר הדין, למעט המקרה בסעיף 28(ד)). מקרים אלו אמנם רלוונטיים לבחינת מדיניות הענישה בעבירות ריגול גם כאשר מדובר במעשים שנעשו בידי מי שאינו חב חובת נאמנות למדינה, אך היה על בית המשפט קמא לבחון אותם תוך התחשבות בהבדל משמעותי זה, ותוך השוואה למקרים שנסיבותיהם קרובות יותר למקרה שלפנינו. מאחר שבית המשפט קמא לא הרחיב באשר למקרים מסוג זה, אפרט קמעא בנקודה זו.

16. לא ניתן לאתר מספר רב של פסקי דין בהם הועמד לדין אדם שאינו אזרח או תושב ישראל בגין עבירות ריגול שבוצעו מחוץ לגבולותיה. במקרים שבנמצא הנאשמים הם, בעיקרם, תושבי עזה. ככלל, מדיניות הענישה בהליכים אלה מחמירה פחות ביחס למקרים מקבילים בהם הנאשם הוא אזרח או תושב ישראל (ראו: ע"פ 2796/08 מדינת ישראל נ' אבו שחאדה (17.9.2008) (להלן: עניין אבו שחאדה), בו הוחמר עונשו של נאשם מ-12 חודשים ל-30 חודשים; ע"פ 836/09 מדינת ישראל נ' פלוני (16.2.2009) (להלן: ע"פ 836/09), בו הוחמר עונשו של נאשם מ-18 חודשים ל-24 חודשים; ע"פ 928/09 מדינת ישראל נ' פלוני (26.3.2009) (להלן: ע"פ 928/09), בו הוחמר עונשו של הנאשם מ-18 חודשים ל-26 חודשים; ע"פ 3834/07 אבו שלוף נ' מדינת ישראל (29.3.2009), בו הוקל עונשו של הנאשם מ-7 שנים ל-5 שנים; ע"פ 5797/09 מדינת ישראל נ' אבו דוק (29.9.2009), בו נדחו ערעורים הדדיים על עונש של 3 שנים; ע"פ 5883/09 פלוני נ' מדינת ישראל (4.10.2010) (להלן: ע"פ 5883/09), בו הוקל עונשו של הנאשם מ-5 שנים ל-3.5 שנים; ע"פ 8566/09 אבו חמד נ' מדינת ישראל (27.10.2010) (להלן: עניין אבו חמד), שבו נדחה ערעור של הנאשם על עונש של 7 שנים; ע"פ 2985/10 חאמד נ' מדינת ישראל (20.1.2011) (להלן: עניין חאמד), בו נדחה ערעור של הנאשם על עונש של 6

שנים; ע"פ 8998/16 פלוני נ' מדינת ישראל (18.1.2017), שבו הוקל עונשו של הנאשם מ-40 חודשים ל-30 חודשים).

מבלי למצות את הסיבות שמוליכות להבדלים בענישה במסגרת מקרים אלו, יש לציין כי במקרים המצויים ברף הגבוה מקבוצה זו הורשעו הנאשמים בעבירה של מסירת ידיעה לאויב בכוונה לפגוע בביטחון המדינה, שהעונש המרבי עליה הוא מאסר עולם, או בעבירות נוספות הנוגעות לסיוע לבניית או הסתרת מנהרות ברצועת עזה (כגון, עניין אבו חמד ועניין חאמד). מן העבר השני, מקרים המצויים ברף הענישה הנמוך, עניינם בעיקר בנאשמים שפעלו באופן דומה למערער – ביצוע תצפיות (לרוב מאזור ביתם) לעבר גבול ישראל, ואשר הורשעו בעבירות שהעונש המרבי הקבוע בצידן זהה לעונש המרבי בגין עבירת הריגול, בה הורשע המערער (עבירות מגע עם סוכן חוץ או מסירת ידיעה לאויב העלולה להועיל לו. למקרים מסוג זה, ראו: עניין אבו שחאדה, ע"פ 836/09, ע"פ 928/09, ע"פ 5883/09).

1. הנה כי כן, עיון במדיניות הענישה הנוהגת במקרים הדומים ביותר למקרה דנן, מגלה כי מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט קמא בעניינו של המערער – 10-6 שנות מאסר – אינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הנוהגת. זאת, בראש ובראשונה כתוצאה מהגבול התחתון של המתחם, שמשיק לענישה ברף העליון של המקרים שפורטו מעלה, הגם שהמקרה שלפנינו אינו חמור כמותם.

2. נכון הדבר כי ככל שנוקפות השנים, חלה וממשיכה לחול מגמת החמרה כלפי המורשעים בעבירות הריגול לסוגיהן, בייחוד לאחר פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" (זאת הגם שהעבירות בהן הורשע המערער בוצעו עובר לפרוץ המלחמה. ראו בעניין זה, למשל: ע"פ 1683/23 מדינת ישראל נ' שאמי, פסקה 18 (25.1.2024); עניין פלונית, פסקה 56; ת"פ (מחוזי חי') 59934-02-24 מדינת ישראל נ' דעור, עמ' 6 (3.3.2025) (השופט נתנאל בנישו); ת"פ (מחוזי ב"ש) 51692-09-24 מדינת ישראל נ' ממן, פסקה 11 (29.4.2025) (השופט בני שגיא ז"ל)). אולם, עדיין, על ההחמרה בענישה להיעשות באופן הדרגתי, תוך "בחינה כפולה של דף הענישה הנוהג, הן ביחס לעבירות הקונקרטיות שבפני [בית המשפט], והן ביחס לעבירות אחרות בדיני העונשין" (ע"פ 2247/10 ימיני נ' מדינת ישראל, פ"ד סד(2) 666, 744 (12.1.2011); ע"פ 4143/17 עאבד נ' מדינת ישראל, פסקה 56 (13.8.2018)).

3. בהינתן כל האמור לעיל, אני סבור כי היה מקום לקבוע מתחם ענישה נמוך משמעותית מזה שקבע בית המשפט קמא. זאת, גם אם מביאים בחשבון את האלמנטים

המחמירים אותם הדגישה המאשימה: מגמת ההחמרה בפסיקה החלה בעבירות הריגול; העבירות האחרות בהן הורשע המערער ומידת הסיכון שבמעשים שביצע; כמו גם במשך הזמן שבו פעל.

4. בתוך מתחם הענישה, סבורני כי בשים לב למכלול נסיבותיו האישיות של המערער, ובכללן הודאתו במעשים; מעצרו הממושך, ללא יכולת לקיים קשר עם בני משפחתו; ועברו הפלילי הנקי (ככל הידוע, בהיותו אזרח סוריה) – הרי שיש לגזור את עונשו בתחתית המתחם או בסמוך לו. שיקולי הרתעה, אינם מצדיקים במקרה זה תוצאה אחרת, בפרט משעה שמתחם העונש כאמור נקבע תוך התחשבות במגמת ההחמרה בענישה בשנים האחרונות (ראו והשוו: ע"פ 8333/15 מדינת ישראל נ' חאלדי, פסקה 14 (23.8.2016); ע"פ 4070/23 זהרה נ' מדינת ישראל, פסקאות 10 ו-13 (4.4.2024)).

5. בשקלול שני ההיבטים בהם ראוי להתערב לטובת המערער בעונש שנגזר עליו – הורדה משמעותית של המתחם, ומיקום המערער בתחתיתו או בסמוך לכך – סבורני כי יש מקום להפחתה של ממש בעונש המאסר שנגזר עליו. במכלול הנסיבות, אציע כי נעמיד אותו על 4 שנות מאסר בפועל.

6. סוף דבר: אשר על כן, אציע לחבריי כי נקבל את הערעור, ונעמיד את עונשו של המערער על ארבע שנות מאסר בפועל, חלף שבע וחצי שנות מאסר בפועל שנגזרו עליו בבית המשפט קמא. עונש המאסר על תנאי שנגזר עליו, יוותר בעינו.

עופר גרוסקופף
שופט

השופט אלכס שטיין:

1. לצערי, אין בידי להסכים לאמור בחוות דעתו של חברי, השופט ע' גרוסקופף. המערער הודה במיוחס לו בכתב האישום ונמצא אשם בשלוש עבירות חמורות: ריגול, עבירה שלצדה עונש מרבי של 15 שנות מאסר (כאמור בסעיף 112(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)); חברות בארגון טרור תוך נטילת חלק בפעילותו ופעולה ברכוש למטרות טרור, עבירות שלצדן עונשים מרביים של 7 ו-10 שנות מאסר, בהתאמה (כאמור בסעיפים 22(ב) ו-31(א) לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016). המערער נמצא אשם בעבירות כאמור על רקע העובדות הבאות: הוא תצפת ואסף מידע אודות מיקומם ופועלם של כוחות צה"ל באזור הגבול שבין ישראל לסוריה, תחילה, לפי

3. חברי סבור כי בית המשפט המחוזי צריך היה לקחת בחשבון את העובדה שהמערער, בהיותו אזרח סורי נטול זיקה לישראל, אינו חב נאמנות למדינה, ומסיבה זו – במובחן מכל אותם מרגלים שהפרו את נאמנותם למדינתנו ונענשו בחומרה – ראוי לעונש קל יותר. אילו סברתי – כפי שסבור חברי – כי עיקרון ההלימה מחייב התאמה מוחלטת של העונשים לפגם המוסרי שבדבק במעשי העבריים, כמצוותה של תורת הגמול, נוטה הייתי להסכים עם העיקרון שהנחה את פסיקתו ושוקל מתן הקלה מסוימת בעונשו של המערער. ברם, אני סבור אחרת. ענישה ראויה אינה מתמצה בתיקונו של שיווי המשקל המוסרי אשר הופר על ידי העבריים, בהתאם לתורת הגמול. הצורך בתיקון זה, חשוב ככל שיהיה (ראו: ע"פ 4802/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (29.1.2019); רע"פ 7052/18 מדינת ישראל נ' רותם, פסקה 6 (5.5.2020); ע"פ 6111/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (22.2.2024); ע"פ 4267/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (15.12.2025)), אינו השיקול היחיד בענישה, ובוודאי שאינו בגדר שיקול בלעדי. הצורך החברתי בהרתעת הרבים, אף הוא בגדר שיקול חשוב ובעל ערך, שעל בסיסו ניתן – ובמקרים המתאימים לכך, גם ראוי – להחמיר בעונשו של העבריין בגבולות ההלימה (ראו: סעיף 140 לחוק העונשין; וכן ע"פ 2814/18 מנור נ' מדינת ישראל, פסקאות 25-24 לפסק דינו של השופט נ' טולברג (27.2.2019); ע"פ 1964/20 אספה נ' מדינת ישראל, פסקה 13 לפסק דינה של השופטת ע' ברוך (12.8.2020); ע"פ 830/23 קטיס נ'

מדינת ישראל, פסקה 23 לפסק דינו של השופט נ' סולברג (18.6.2023); וכן עפ"ג 23486-12-24 מדינת ישראל נ' דחלה, פסקה 15 לפסק דינו של השופט י' אלרון (20.2.2025)). דומני כי הצורך לקבוע את עונשו של עבריין באופן שמעצים את הרתעת הרבים, במקרים שמתאימים לכך, מקובל גם על חברי, השופט גרוסקופף (ראו פסקה 39 לפסק דינו בע"פ 3558/24 פלונית נ' מדינת ישראל (16.2.2026)).

4. סבורני כי עונשו של המערער צריך להיגזר, בגבולות המותר, משיקולי ההרתעה הכללית למען יראו וייראו. זאת, מאחר שהאיסור הפלילי על ריגול נקבע כדי למנוע פגיעה במדינה מידי אויביה – ובהקשרו של המערער, פגיעה בחיילי צה"ל וסיכול מטרותיו המבצעיות של הצבא. הרתעה שמכוונת למנוע מעשים כאלה אינה מבדילה בין אזרחי המדינה לבין תושבי סוריה כדוגמת המערער. גדולה מזו: שיקולי הרתעה תומכים דווקא בהחמרת עונשו של המערער, אשר פעל כפי שפעל למען בצע כסף כאשר הוא כמעט ולא מסכן את עצמו בפועל משטחה של סוריה, וסיכוייו להיתפש בקלקלתו הינם אפסיים. בנסיבות אלו, אנשים כדוגמת המערער – שעומדים להרוויח כסף קל מבלי לחשוף את עצמם לסיכון משמעותי – צריכים להיות מורתעים על ידי מסר ברור ונחוש לפיו הם ייכלאו לתקופה ממושכת אם וכאשר ייתפסו (ראו: Gary S. Becker, *Crime and Punishment: An Economic Approach*, 76 J. POL. ECON. 169, 180 (1968)). העונש שחברי מציע להטיל על המערער הוא עונש קל שאינו מקדם את ההרתעה הכללית, ובמידת-מה אף שוחק אותה. מטעמים אלו, איני רואה סיבה להתערב בעונש של 7.5 שנות מאסר שהושת על המערער על ידי בית המשפט המחוזי.

5. הנני ער לכך שנגד דבריי ניצבת הטענה "הרתעה לא עובדת", אשר מושמעת במחוזותינו לעיתים קרובות. טענה זו נסמכת על מחקרים שרובם ככולם נסמכים על מתודולוגיה "רכה" כזאת או אחרת, מבלי להעמיד את הדברים במבחני האקונומטריה המוקפדים, כדרכם של כלכלנים אמפיריים. מחקרי כלכלנים שעושים שימוש באקונומטריה תומכים במסקנה שלעונשי מאסר ארוכים יש אפקט מרתיע (ראו: Francesco Drago, et al., *The Deterrent Effects of Prison: Evidence from a Natural Experiment*, 117 J. POL. ECON. 257 (2009); David S. Abrams, *Estimating the Deterrent Effect of Incarceration using Sentencing Enhancements*, 4 AMERICAN ECONOMIC JOURNAL: APPLIED ECONOMICS 32 (2012)). מסקנה זו, מן הסתם, גם עולה בקנה אחד עם השכל הישר; וכפי שהזדמן לי להעיר, הרתעה חלקית ובלתי מספקת ממילא עדיפה על חוסר הרתעה (ראו: ע"פ 3792/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 20-19 (11.11.2018)).

6. דעתי היא, אפוא, כי דין הערעור להידחות.

אלכס שטיין
שופט

השופט חאלד כבוב:

אני מסכים לתוצאה העונשית שאליה הגיע חברי השופט ע' גרוסקופף. כשלעצמי, די בכך שעונשו של המערער חורג באופן ניכר ממדיניות הענישה הנוהגת על מנת להצדיק הקלה בעונשו, ולפיכך לא מצאתי להידרש לעמדת חברי, השופט א' שטיין, ביחס לשיקול ההרתעה.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט ברוב דעות (השופטים עופר גרוסקופף ו-חאלד כבוב) על קבלת הערעור, כך שעונש המאסר בפועל שהושת על המערער יועמד על ארבע שנים, בניגוד לדעתו החולקת של השופט אלכס שטיין.

ניתן היום, כ"ה ניסן תשפ"ו (12 אפריל 2026).

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט

עופר גרוסקופף
שופט